Turaka, na Medunu ili Fundini. Nema nikakvog vjerskog obilježja, ne čestita se. Slavi se samo na katunima. Slave je svi Kuči.

Kuči su, kao i ostali, pa i mi Laković, poštovali i neke druge "praznike": Ognjenu Mariju nije se smjelo raditi oko sijena; Tucindan ništa se nije smjelo kucati; Ocevi nije se radilo sa iglom niti šiljatim predmetom: Na Badnji dan djecu nijesu smjeli tući, makar kakvu štetu ili prekršaj da naprave. Badnji dan je i zbog toga bio prava dječja radost i svetkovina.

Savremeno doba donijelo je toliko promjena da su stari praznični običaji, naročito u gradu, gotovo potpuno nestali.

Na selu, poneko još i ubere i naloži badnjak, ali uz znatno manje rituala.

U gradu, od nedavno, veći broj ljudi na pijaci kupi badnjak grančicu bijelog cera, postave je pored ulaznih vrata, ili nekoliko listova, simbolično okače na dovratniku. Time se sve završava.

Božić se čestita pri slučajnom susretu, ili putem telefona.

Pravoslavnu novu godinu su zaboravili gotovo svi. Na nju podsjećaju još samo ugostitelji, pozivajući na povod i doček.

Običaji oko krsne slave, kod onih koji je proslavljaju, svode se na poziv gostima i pripremu ručka ili večere.

Mrtvac se u kući držao 24 sata. No, dešavalo se da prenoći u kući i dvije noći (ako umre kasno popodne). Do groblja je nošen improvizovanim nosilima, ako nije bilo skrinje.

Umrloga su u grob spuštali sinovi ili braća.

Najviše prisutnih na saučešću je bilo u vrijeme sahrane.

Žene su izlazile na treće jutro, poslije sahrane. Tada je i supruga umrloga mogla da plače.

Pogrebni običaji podrazumijevali su još neka pravila kojih se moralo pridržavati: kad se mrtvac iznosi iz kuće, nosila ili skrinja nije smjela zakačiti prag na vratima; skrinjom je trebalo tri puta kucnuti o kućni prag; kao sanduk dignu sa odra sto je trebalo prevrnuti i slomiti neku staklenu posudu; kad se pođe na sahranu kuća je ostajala otvorena; kad se iznese iz kuće trebalo je prosuti vodu iz svih posuda; nekršteni i samoubice nijesu mogli biti sahranjeni u groblju...

Svaka porodica je imala čitulju u kojoj su upisivana imena umrlih. Najviše je služila popu prilikom obreda, da pomene umrle prije toga. Korišćena je i kao podsjetnik mlađima.

Najbliži rođaci, korotujući preminulog, nijesu se brijali, a ženske su nosile crninu, godinu pa i više dana. Komšije se nijesu brijale 40 dana. Ako je umrli bio mladi čovjek, osobito ako nije ostavljao potomstvo, žalilo ga je čitavo selo. U bratstvu i komšiluku, u znak žalosti, i po godinu izbjegavana su veselja. Jedino se mogla oglasiti puška u slučaju dugoočekivane muške prinove, koja je označavala produženje porodične loze.

POGREBNI OBIČAJI

Sadržaj ovih običaja je gotovo isti u čitavo
Gori, pa i Kučima. Razlike su neznatne.

Kad je neko teško bolestan te se smatra da ne
dati krizu, znači, očekuje se smrt, rođaci i komš
dugo u noći. Ako je majka živa sklone je, jer se vj
se pored majke teže umire, a i zbog njene tuge.
neke pripreme: odjeća za umrloga, piće, duvan
osvjetljenje, ponekad i pogrebna oprema.

Čim umre okupaju ga– više simbolično, o
stave na odar. Mrtvačkih skrinja, sanduka, goto
bilo. Ako je smrt iznenadna odmah se obavi
rodbina. Kad ga postave na odar neko od ukuć
ako je umrli muškarac, čime se objavi smrt. Ko
dolaze, nude usluge i pomoć: da se obezbijedi
nesu poruke, rasporedi posluživanje, urede sj
kajnice, odredi vrijeme sahrane.

Saučešće primaju otac, sinovi i neki od

Kod mrtvog se uveče dvorelo. Dvorili
stariji – muškarci i žene. Gledalo se da iz sva
ći bar po jedno. Ostajalo se do svanuća.

Komšije, zajedno sa ženama, dolaz
Jedan od njih leleče iznoseći lijepe osobi
umrlim. Prati ga tiho tužilja ili više njih.

Ispred ulaza ostave štap, kišobran,
kožuh. U kući okruže odar i na znak je
leleču, ranije su se grebli. Grebenje j
Danilo. Zabrana je bila vrlo stroga i n
imalo je neželjene posljedice: uzimanje

24 sata. No, dešavalo se da
umre kasno popodne). Do
im nosilima, ako nije bilo

i sinovi ili braća.
ešću je bilo u vrijeme sa-

itro, poslije sahrane. Tada
ače.
ijevali su još neka pravila
se mrtvac iznosi iz kuće,
kačiti prag na vratima;
cnuti o kućni prag; kao
prevrnuti i slomiti neku
sahranu kuća je ostajala
ebalo je prosuti vodu iz
ibice nijesu mogli biti

lju u kojoj su upisivana
pu prilikom obreda, da
na je i kao podsjetnik

preminulog, nijesu se
godinu pa i više dana.
Ako je umrli bio mlađi
potomstvo, žalilo ga je
, u znak žalosti, i po
lino se mogla oglasiti
aške prinove, koja je
e.

POGREBNI OBIČAJI

Sadržaj ovih običaja je gotovo isti u čitavoj Crnoj Gori, pa i Kučima. Razlike su neznatne.

Kad je neko teško bolestan te se smatra da neće savladati krizu, znači, očekuje se smrt, rođaci i komšije sjede dugo u noći. Ako je majka živa sklone je, jer se vjeruje, da se pored majke teže umire, a i zbog njene tuge. Obave se neke pripreme: odjeća za umrloga, piće, duvan, svijeće, osvjetljenje, ponekad i pogrebna oprema.

Čim umre okupaju ga– više simbolično, obuku i postave na odar. Mrtvačkih skrinja, sanduka, gotovo da i nije bilo. Ako je smrt iznenadna odmah se obavijesti najuža rodbina. Kad ga postave na odar neko od ukućana lelekne, ako je umrli muškarac, čime se objavi smrt. Komšije odmah dolaze, nude usluge i pomoć: da se obezbijedi ogrijev, raznesu poruke, rasporedi posluživanje, urede sjedišta za pokajnice, odredi vrijeme sahrane.

Saučešće primaju otac, sinovi i neki od stričeva.

Kod mrtvog se uveče dvorelo. Dvorili su, uglavnom, stariji – muškarci i žene. Gledalo se da iz svake kuće prenoći bar po jedno. Ostajalo se do svanuća.

Komšije, zajedno sa ženama, dolaze na saučešće. Jedan od njih leleče iznoseći lijepe osobine, bol i tugu za umrlim. Prati ga tiho tužilja ili više njih.

Ispred ulaza ostave štap, kišobran, gunjinu, struku, kožuh. U kući okruže odar i na znak jednog od njih svi leleču, ranije su se grebli. Grebenje je zabranio knjaz Danilo. Zabrana je bila vrlo stroga i njeno nepoštovanje imalo je neželjene posljedice: uzimanje vojnog čina, barja-

PORIJEKLO LAKOVIĆA – DREKALOVIĆA

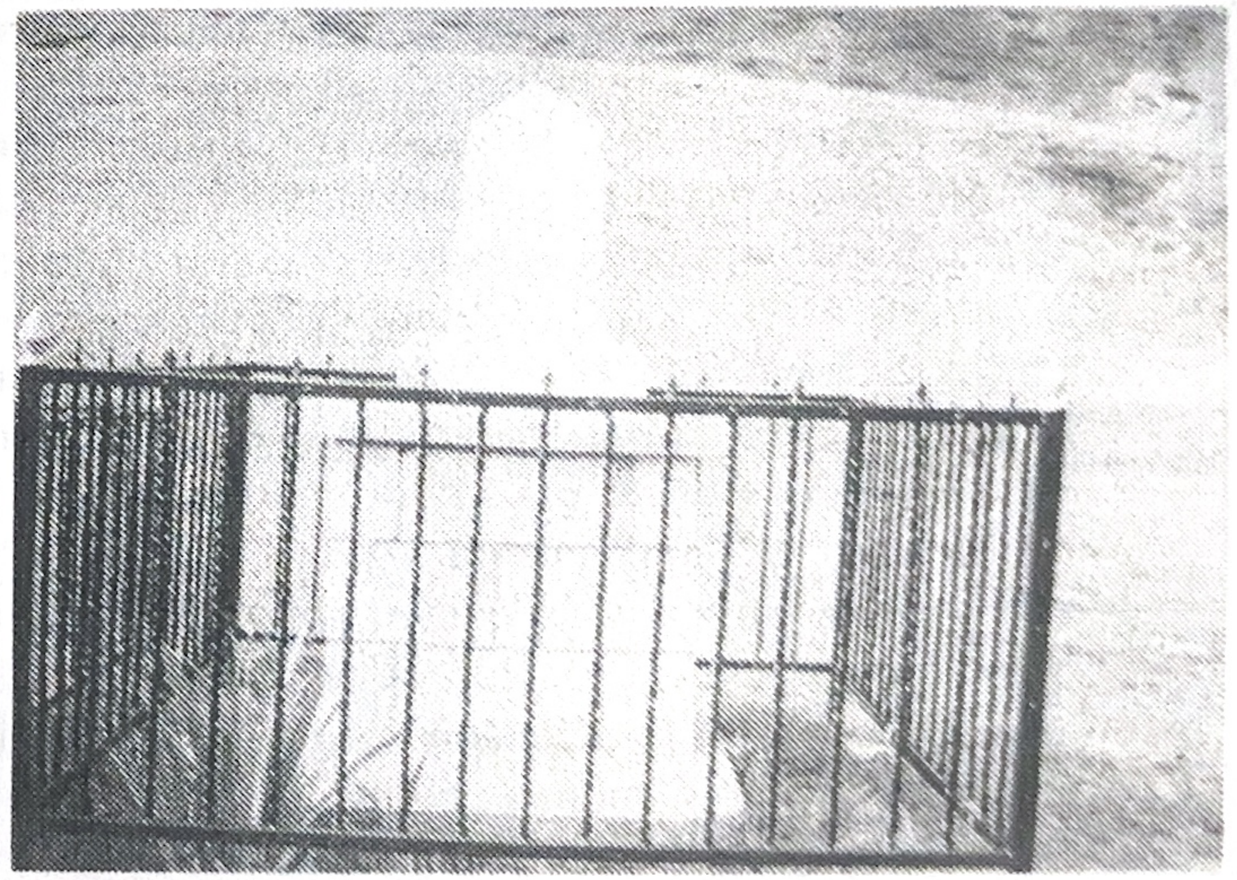

Grob Drekalov - Rikavac

ka, medalje, novčane kazne, itd. Kasinje, ljudi su se udarali šakama u prsi. Ali, i to je već poodavno zaboravljeno.

Kad izjave saučešće neko od domaćih, obično određen da dočekuje pokajnica, nudi im mjesto, a mlađi donesu odložene stvari. Istovremeno, žene, po starosti obično, ulaze tužeći umrlog, a mlađe maramicom pokrivaju oči da se ne "vide suze".

Žene, bar starije, ostaju kod odra. Gotovo stalno, neizmjenično tuži po neka, naročito kad je riječ o mladima, ili ako nemaju potomstva. Supruga ne smije da plače za mužem. U tužbalici neke ističu bol i žalost porodice, za mlađe ističu porodičnu nesreću zbog prerane smrti; druge bodre porodicu, veličaju vrline pokojnika i ponos na njega. Tužilje, poznate kao umješne čekaju da tuže neposredno prije dizanja mrtvaca, jer je tada najviše učesnika u pogrebu, tišina je i bolje se čuje. A, svakoj tužilji je drago da je slušaju. Tužbalice su, katkad, prava umjetnička poezija. Mogu biti duge i do čitavih 200 stihova: pominju se nedavno umrli srodnici umrlog, a često i iz porodice tužilje ili iz sela. Dobre tužilje pominju puno imena, podviga i značajnih događaja. Obično, nikad ne griješe, nariču glatko, bez zastoja, kao da su napamet naučile, mada se ne ponavljaju. Radi ilustracije navodimo stihove, prema Stevanu Dučiću, tužilje nad odrom sinčića Marka Miljanova: "Vojvoda se tebi nada´ Savo sine/ Da si neđe u kraljeve, ne odio!/ Da se tamo knjige učiš, ne učio!/, Pa da i´ sve izučiš, ledni kami,/ ,Da na očin dom zasjedneš, Savo sine/, Da očinu sablju pašeš, momče, čoče/ , Da očina konja jašeš, kami da je/ , Da te vide roditelji, ka´ što nete/ , Uz svojega gospodara, Savo sine/ , Ka´ što ti ga kuća daje, kuku Savo!".

Pogrebni običaji su najmanje izmijenjeni. Umjesto ranijih kurirskih obavještenja o smrti, sada se obavijesti samo najuža rodbina, a ostali putem plakata ili preko štampe.

Saučešće se izjavljuje po ranijim običajima, sem što su muški leleci mnogo ređi. U gradu nema večernjeg dvorenja umrlog, jer ga odnesu u gradsku kapelu, dok se u selu dvori kao i ranije.

Učesnike saučešća, na selu čitavo vrijeme do dizanja, a u gradu samo u kući, čašćavaju pićem i cigaretama, a u ponoćnim satima još i sendvićima i kafom.

Pomeni se održavaju zavisno od ličnog opredjeljenja. Obično se održavaju četrdesetodnevno ili godišnji pomeni. Neko tom prilikom priprema bogatu trpezu, drugi daju prilog nekoj humanitarnoj organizaciji, što je sve češća pojava.

VIII

Sve što dalje vreme hiti,
Sve se većma prošlost grli,
Sve se većma moji mrtvi,
Meni čine neumrli!

(J. J. Zmaj)

RODOSLOV — Lakovića — — Drekalovića

— Matična tabela
— Ostale

OSNOVNO STABLO LAKOVIĆA

Obradio:
ĐURO P. LAKOVIĆ

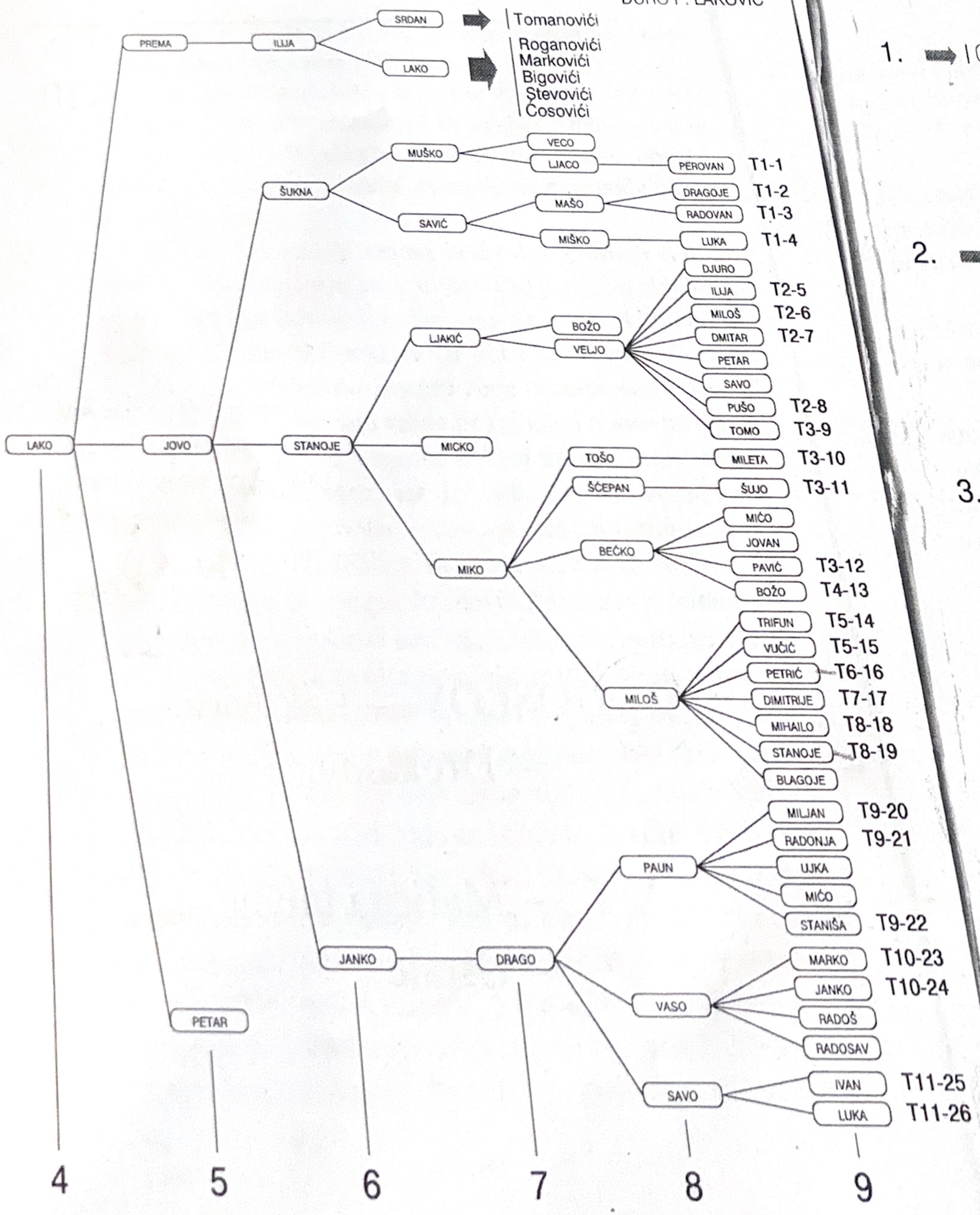

Korijeni stabla su: 1. DREKALE; 2. LALE; 3. ILIKO i 4. LAKO.

STABLO LAKOVIĆA

Tabak T

Obr
ĐURO P. LAKO

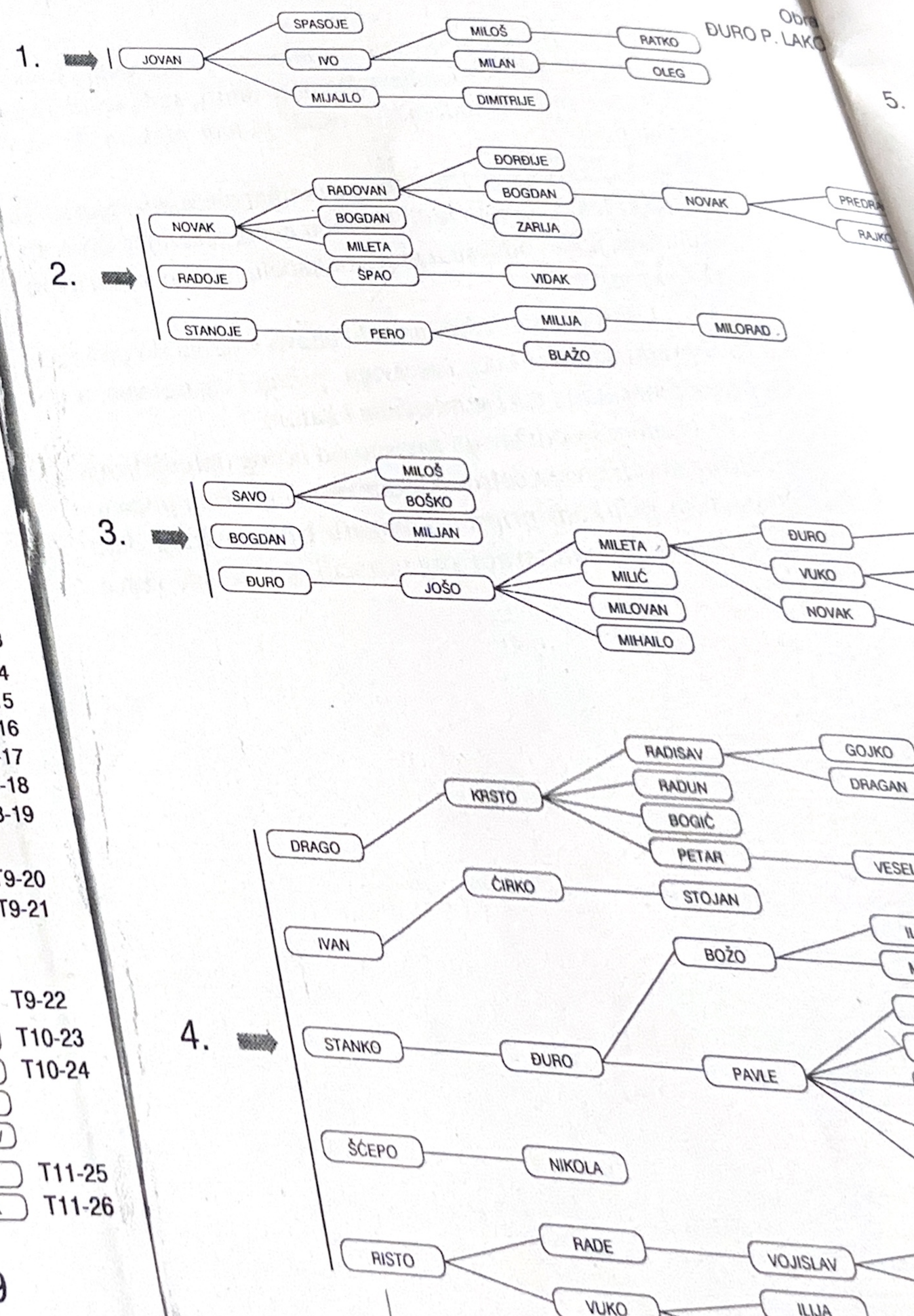

STABLO LAKOVIĆA

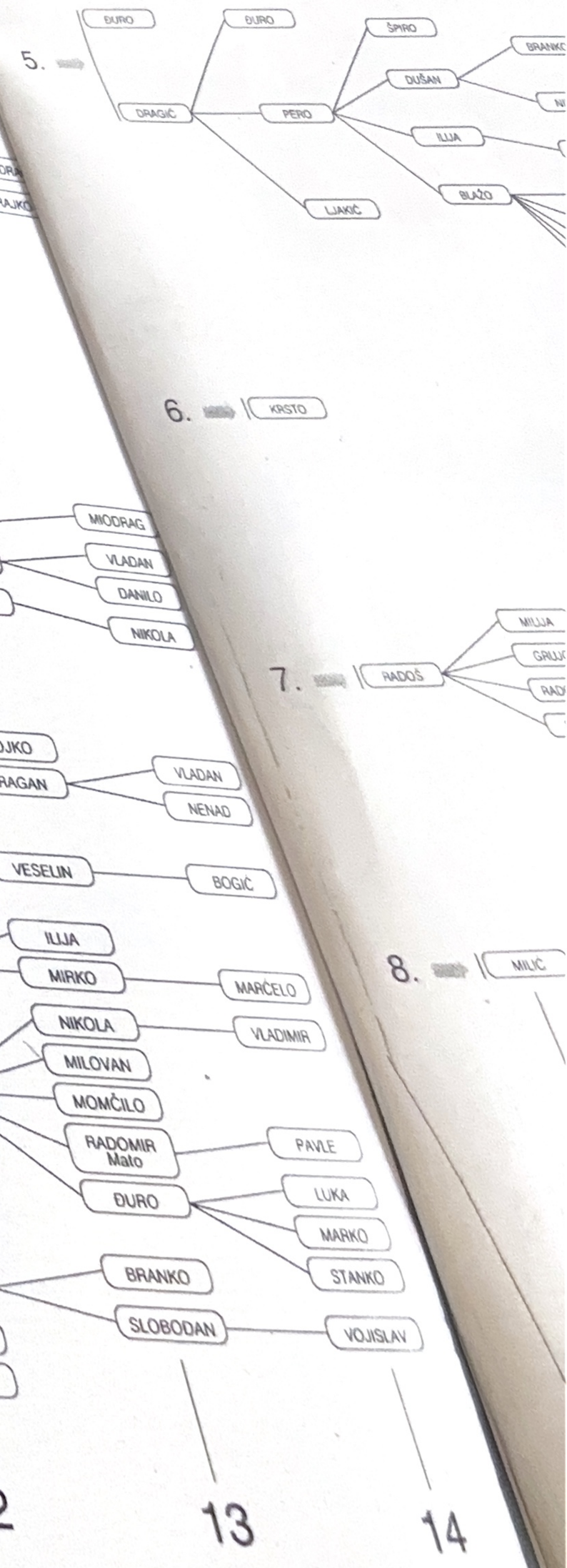

OSNOVNO STABLO LAKOVIĆA

Obradio:
ĐURO P. LAKOVIĆ

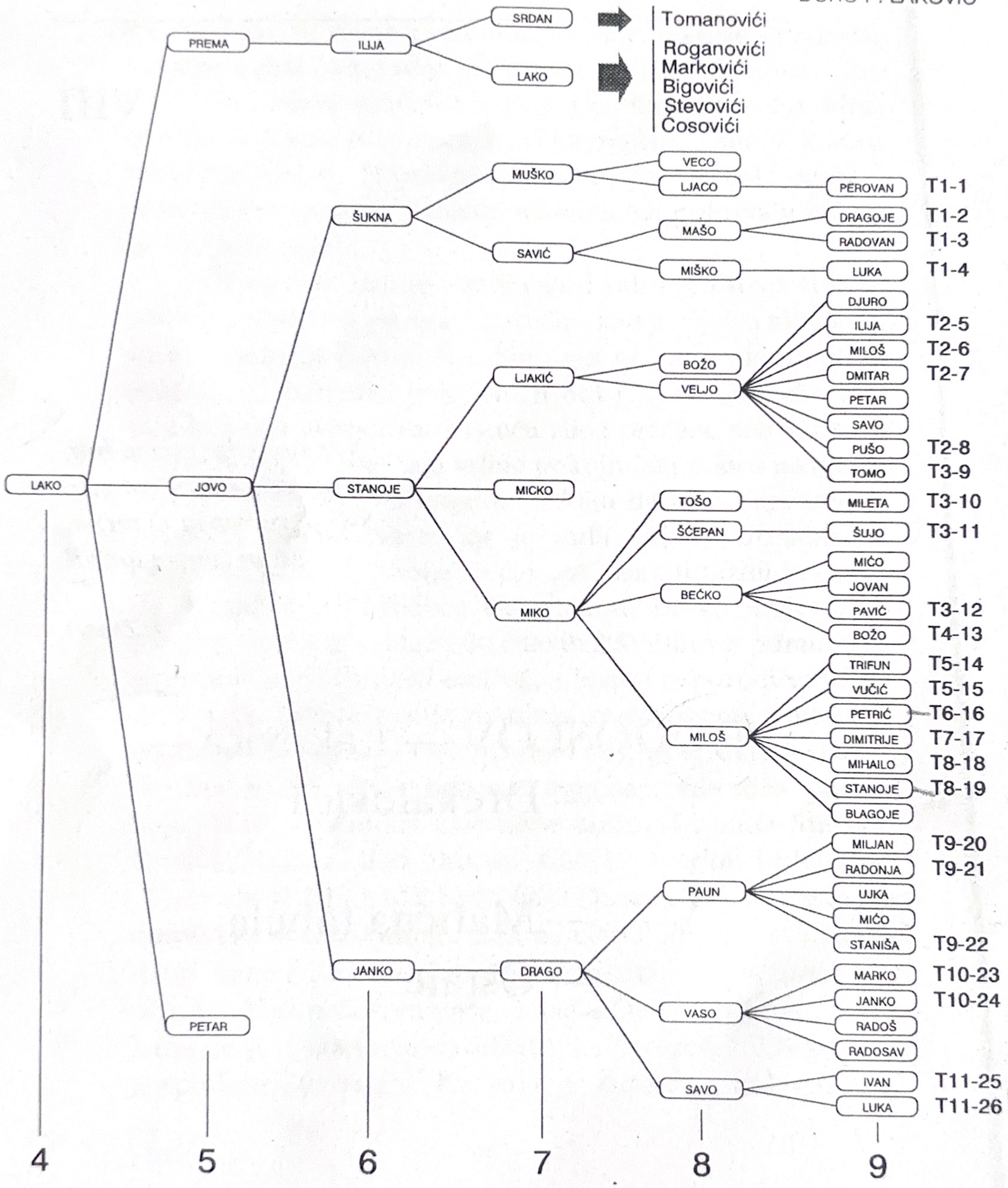

Korijeni stabla su: 1. DREKALE; 2. LALE; 3. ILIKO i 4. LAKO.

STABLO

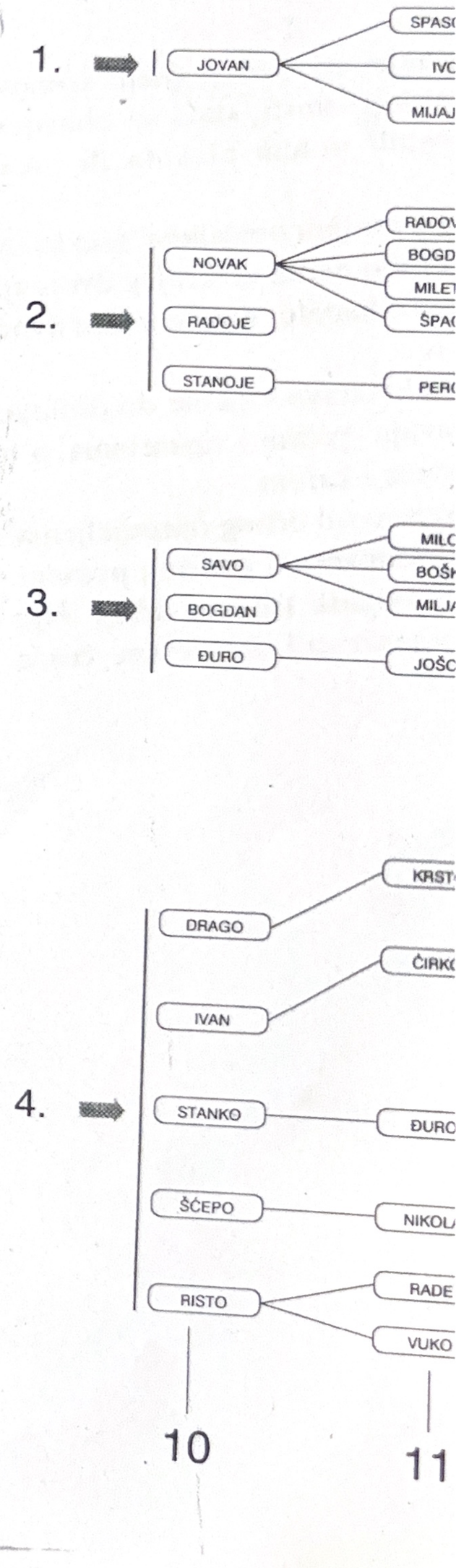

STABLO LAKOVIĆA Tabak T2

5.
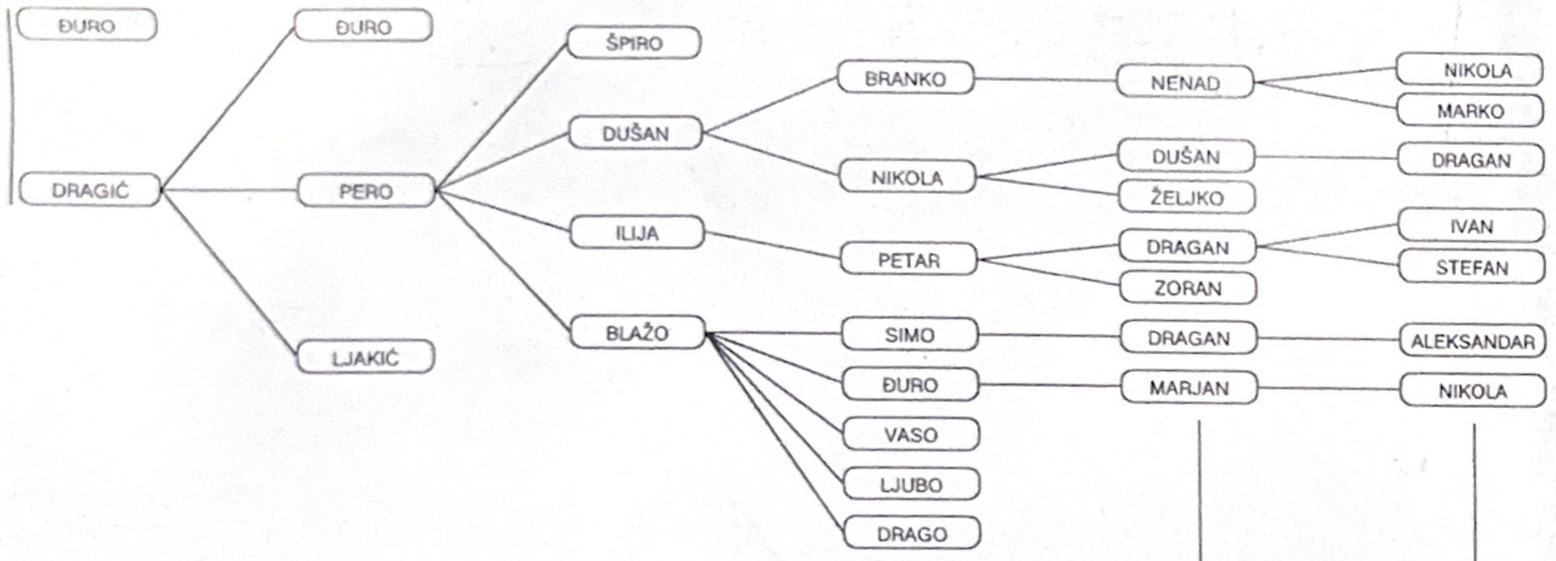

6.
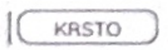

7.

8.
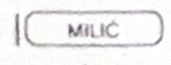

10 11 12 13 14 15

Obradili:
ĐORĐIJE S. LAKOVIĆ
SLOBODAN V. LAKOVIĆ

STABLO LAKOVIĆA Tabak T3

9.
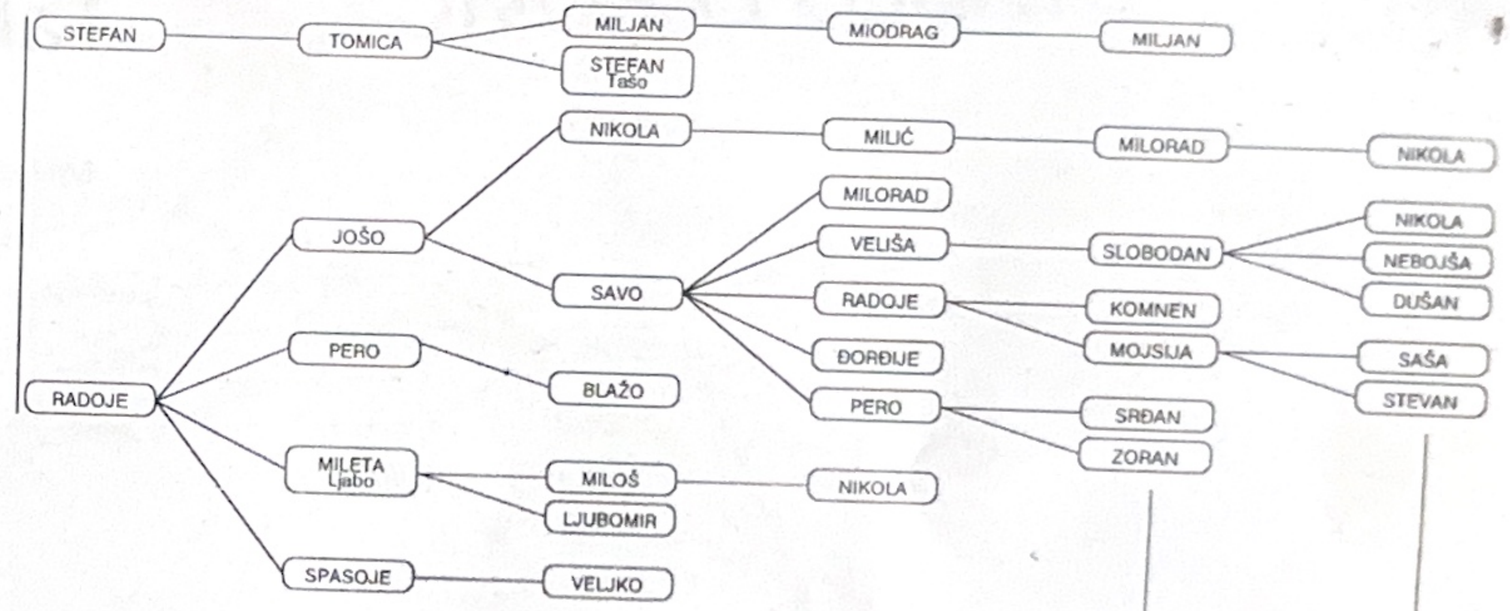

10.
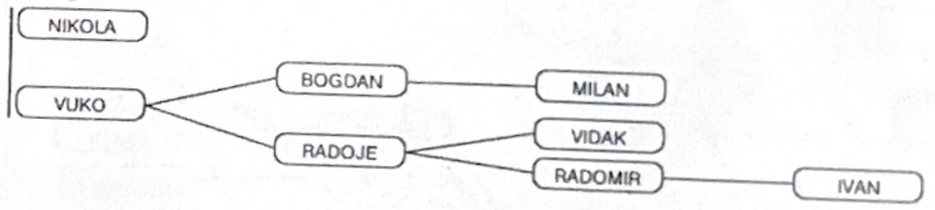

11.
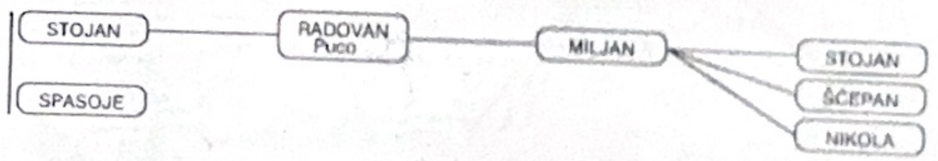

12.
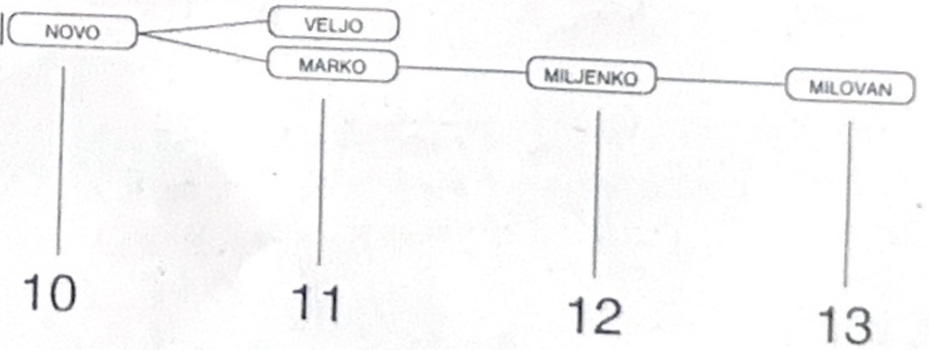

10 11 12 13 14 15

Obradili:
ĐORĐIJE S. LAKOVIĆ
SLOBODAN V. LAKOVIĆ
MIHAILO R. LAKOVIĆ

STABLO LAKOVIĆA

Tabak T4

Obradio:
MIHAILO R. LAKOVIĆ

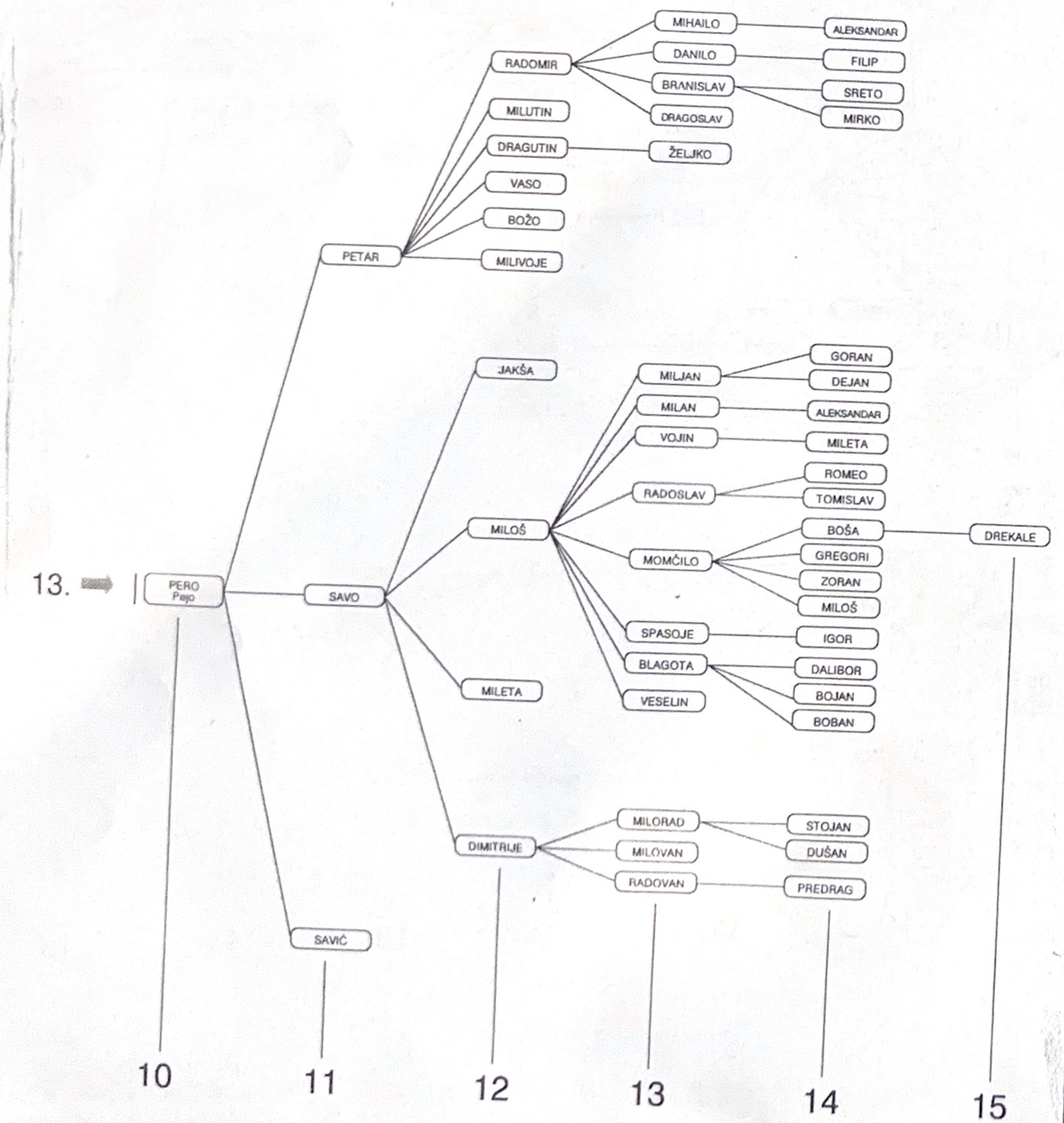

STABLO LAKOVIĆA

Tabak T5

Obradio:
ANĐELKO A. LAKOVIĆ

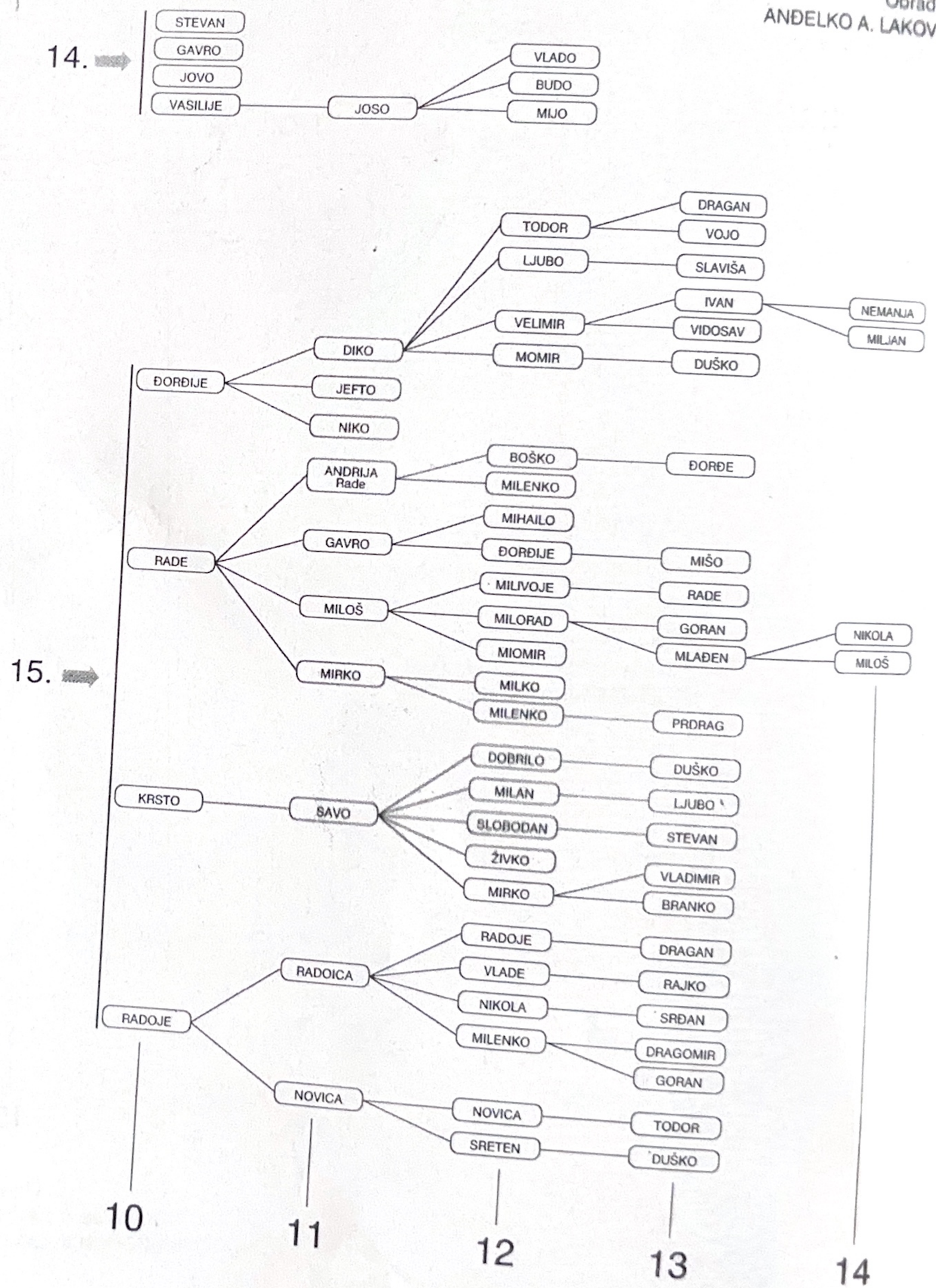

STABLO LAKOVIĆA

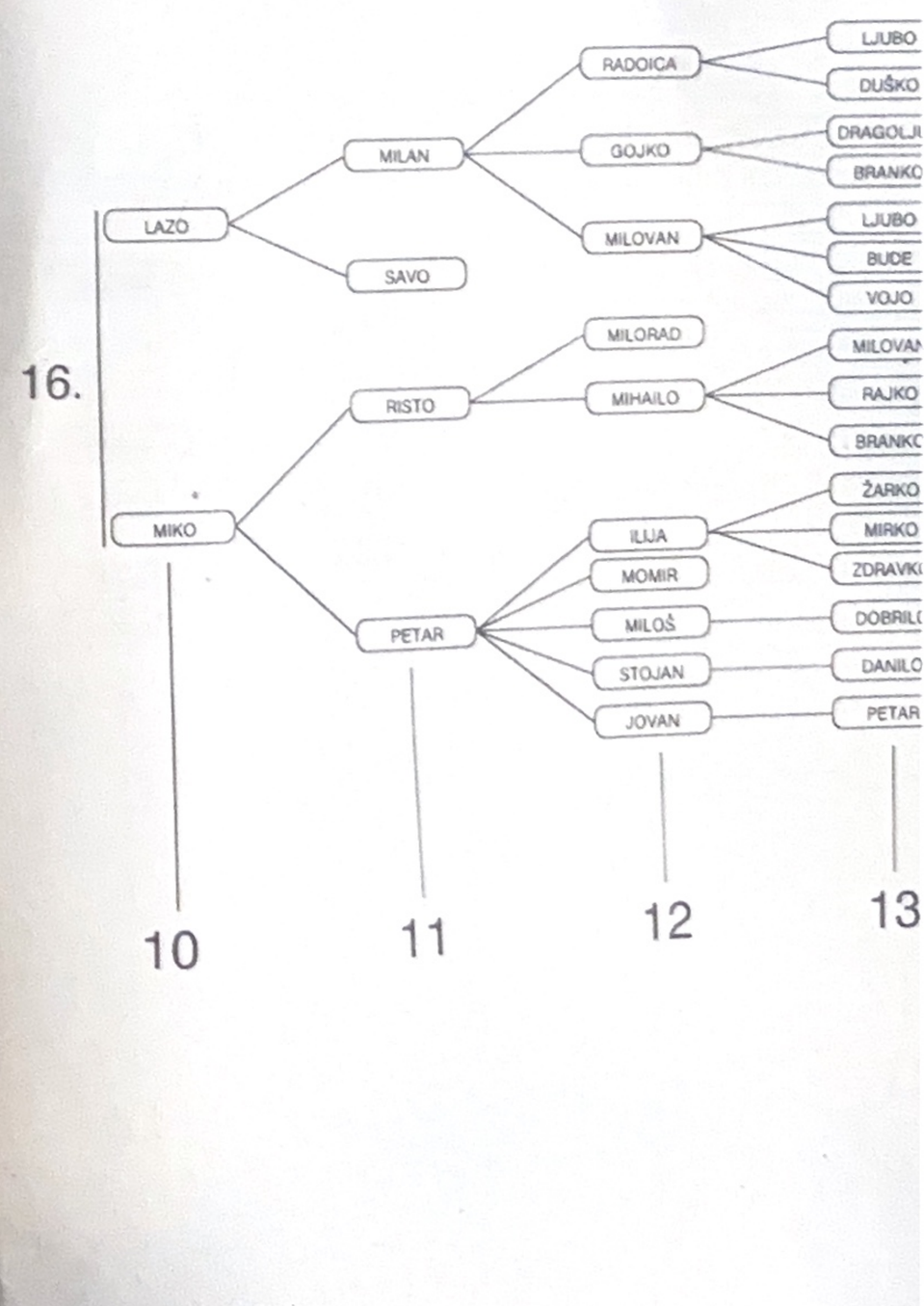

STABLO LAKOVIĆA

Tabak T6

Obradio:
ANĐELKO A. LAKOVIĆ

16.

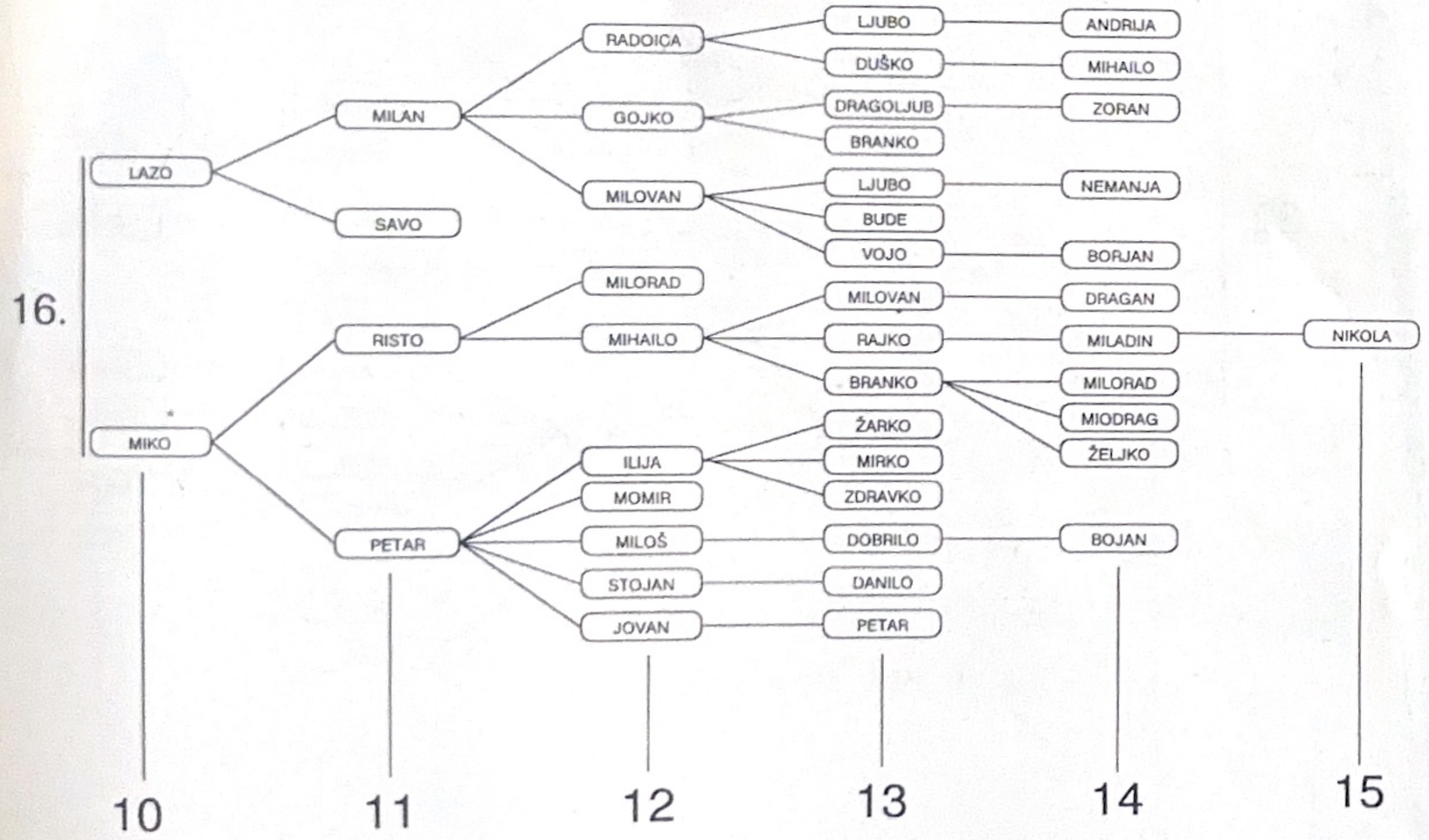

STABLO LAKOVIĆA

Tabak T7

Obradio:
ANĐELKO A. LAKOVIĆ

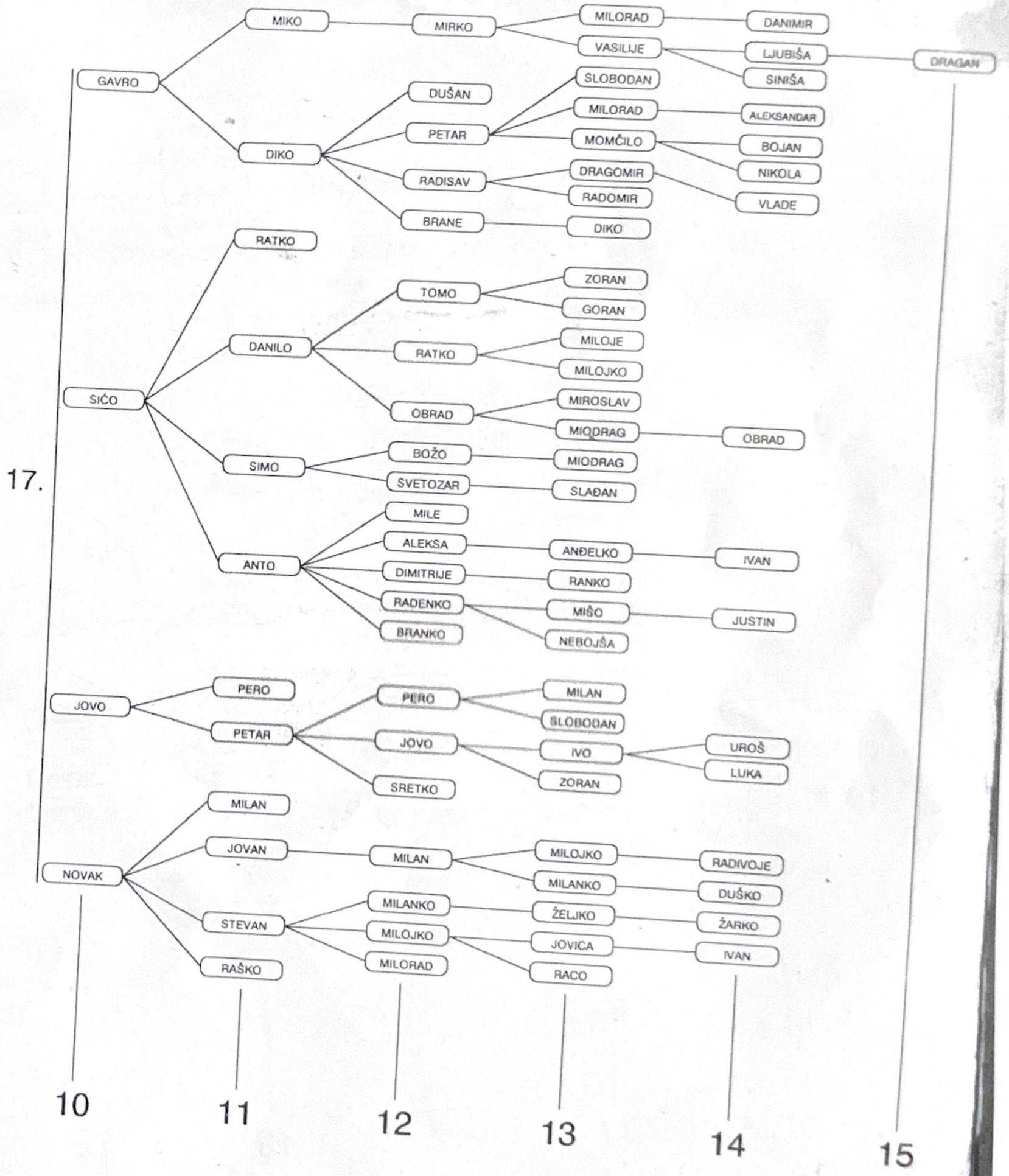

STABLO LAKOVIĆA

Tabak T8

Obradio:
ANĐELKO A. LAKOVIĆ

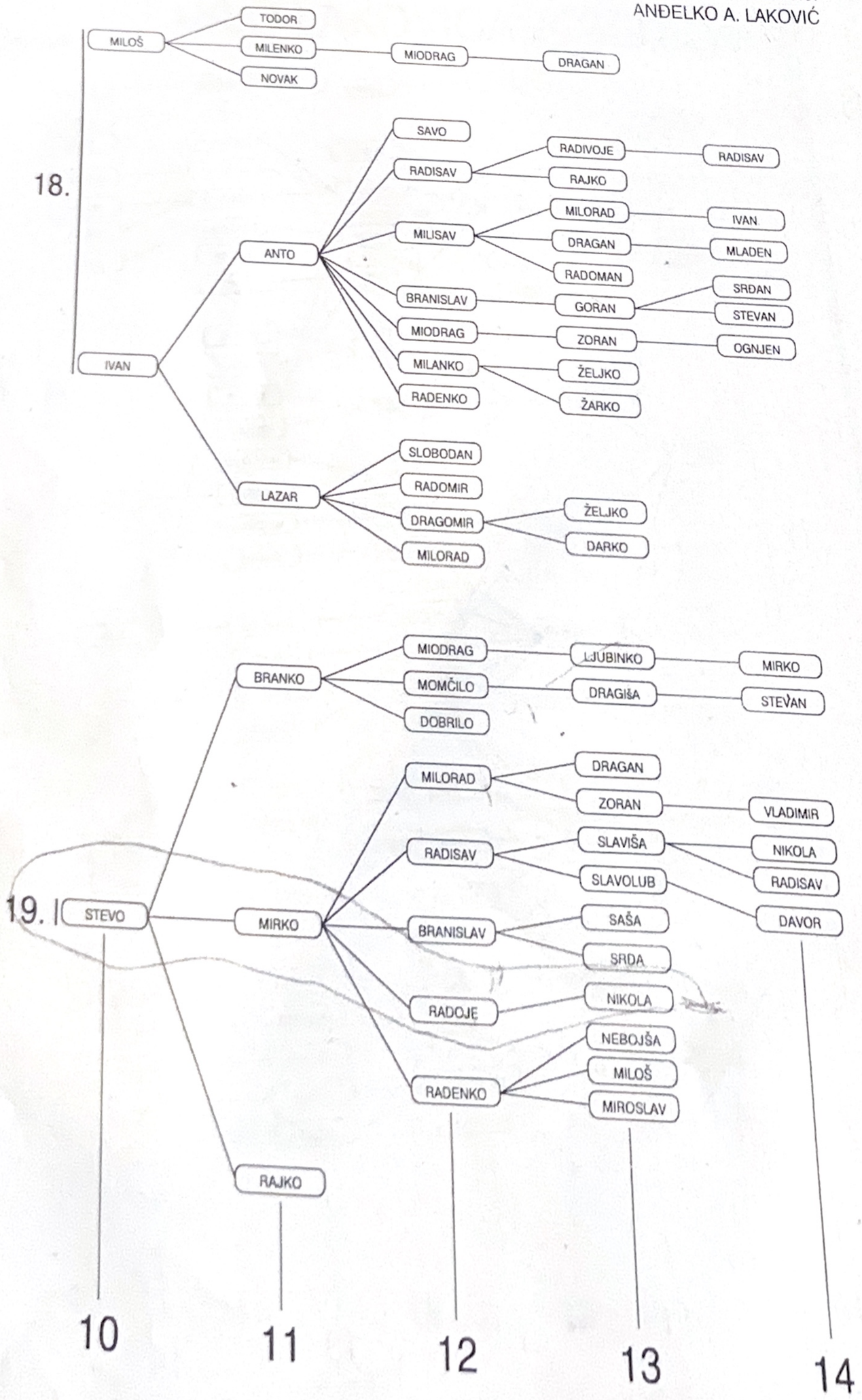

STABLO LAKOVIĆA

Tabak T9

Obradio:
RADOICA S. LAKOVIĆ

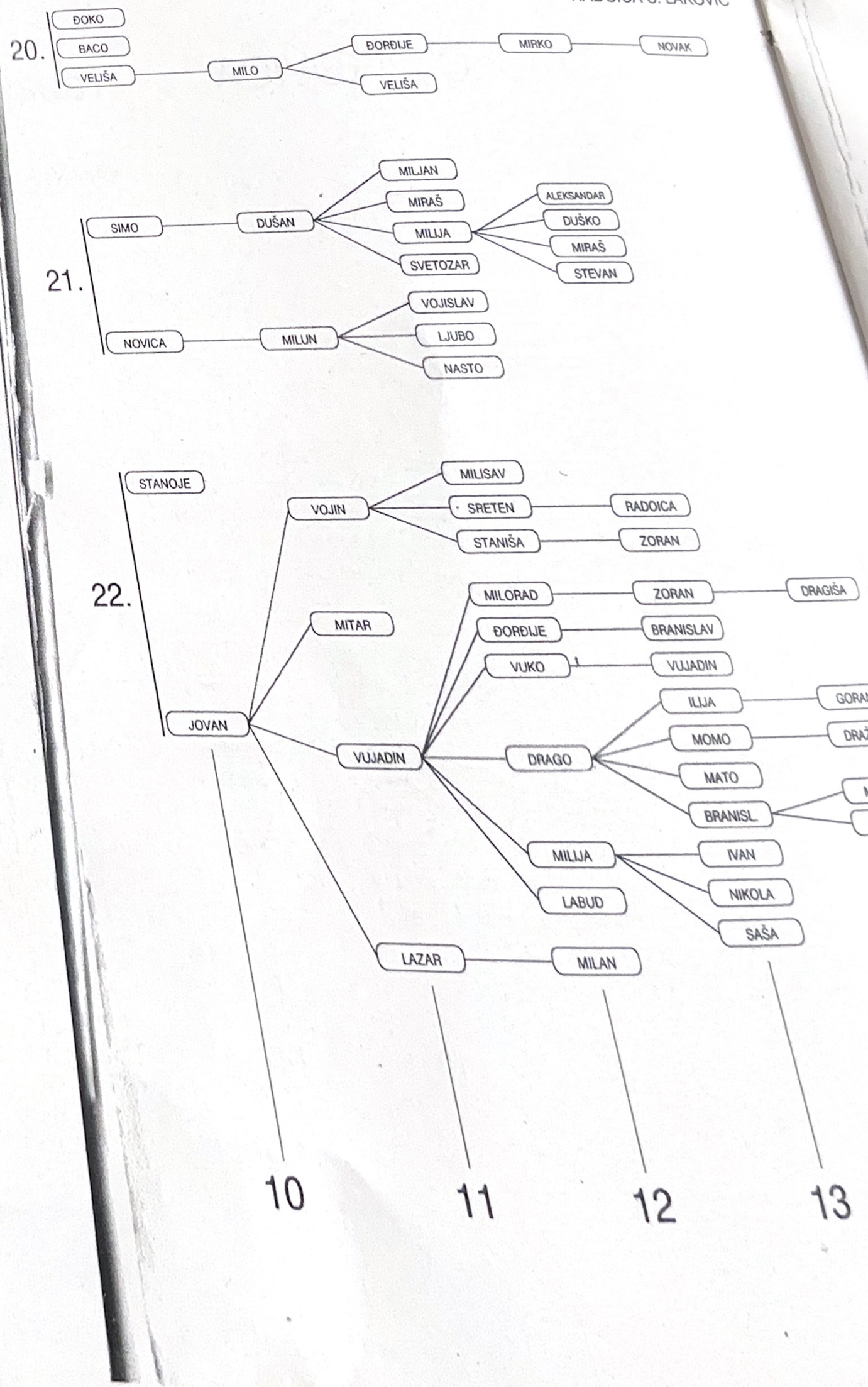

STABLO LAKOV

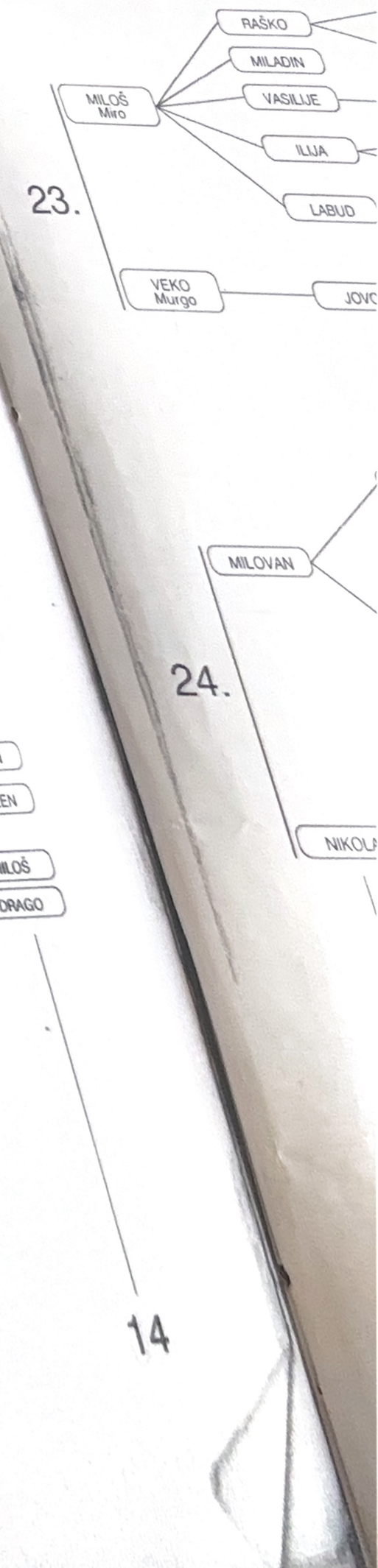

ĆA

Tabak T9

Obradio:
RADOICA S. LAKOVIĆ

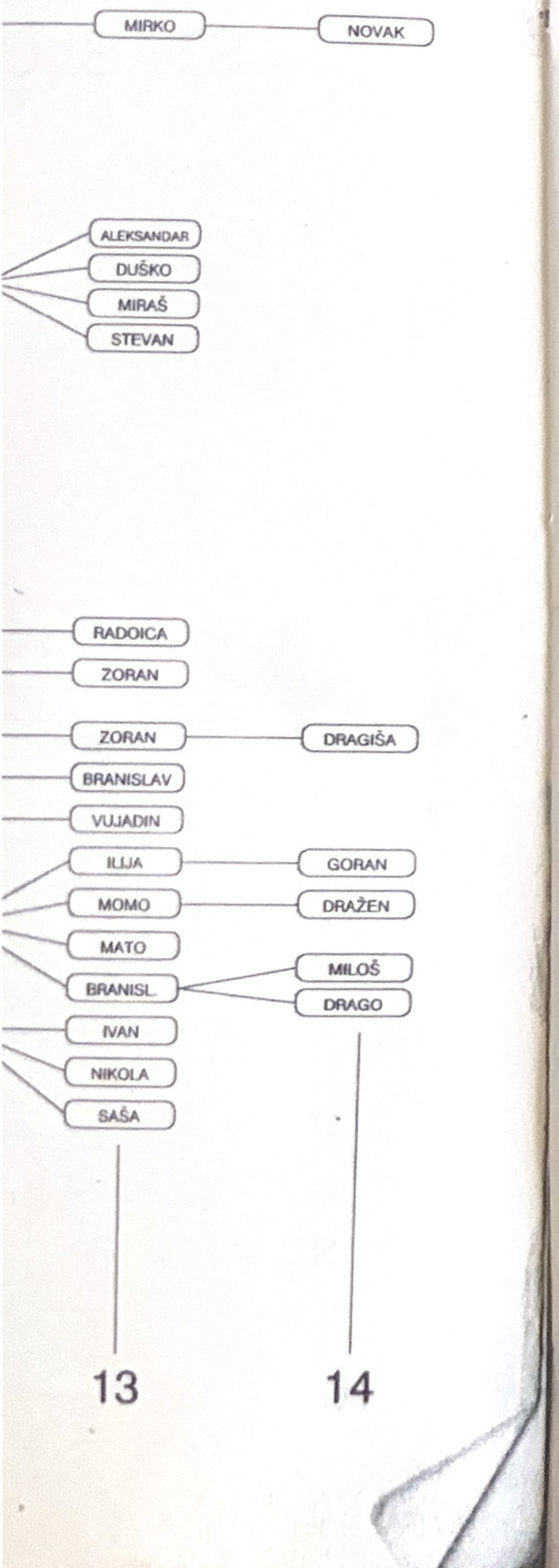

STABLO LAKOVIĆA

Tabak T10

Obradio:
RADIVOJE R. LAKOVIĆ

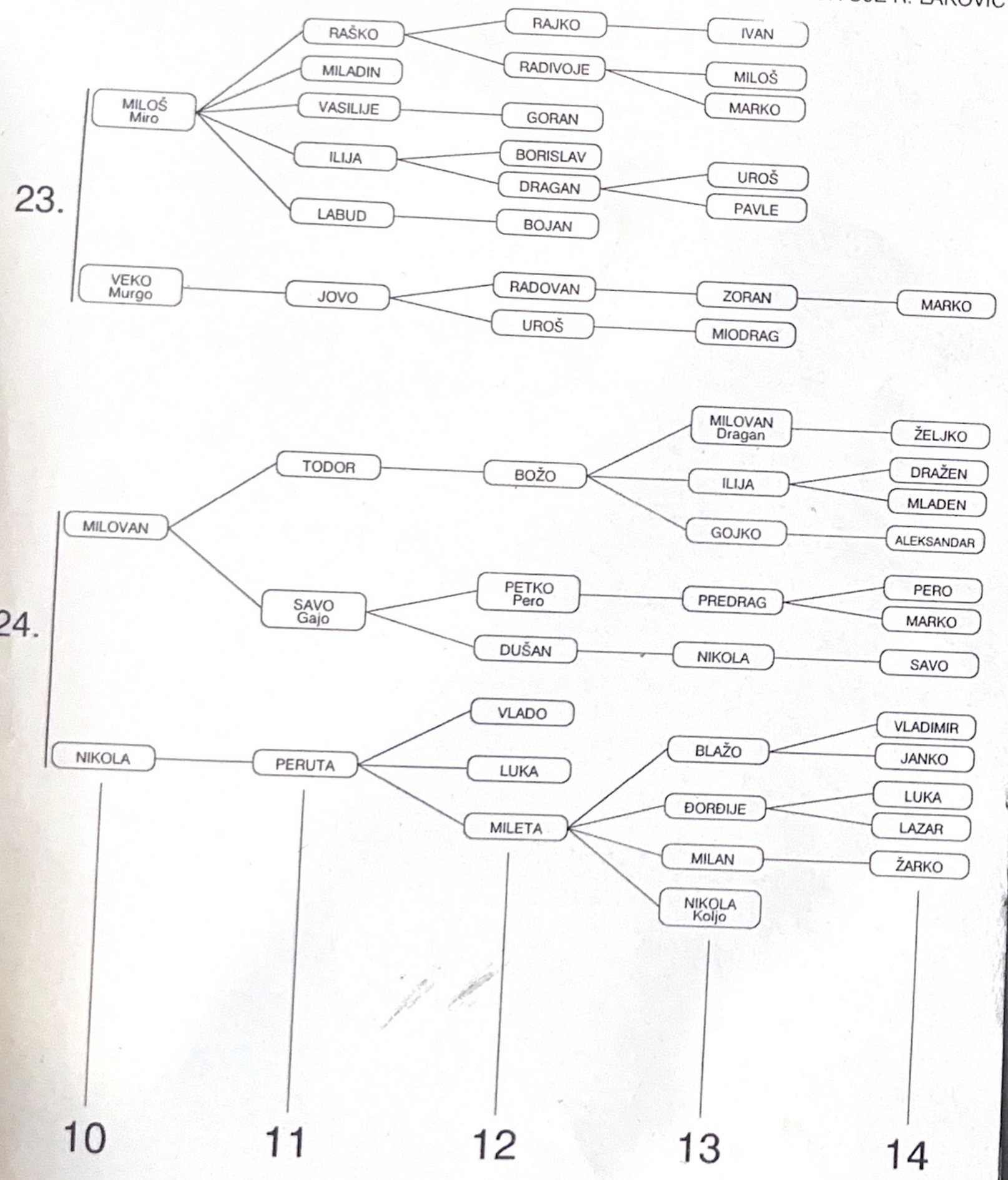

STABLO LAKOVIĆA

Tabak T11

Obradio:
DRAGAN D. LAKOVIĆ

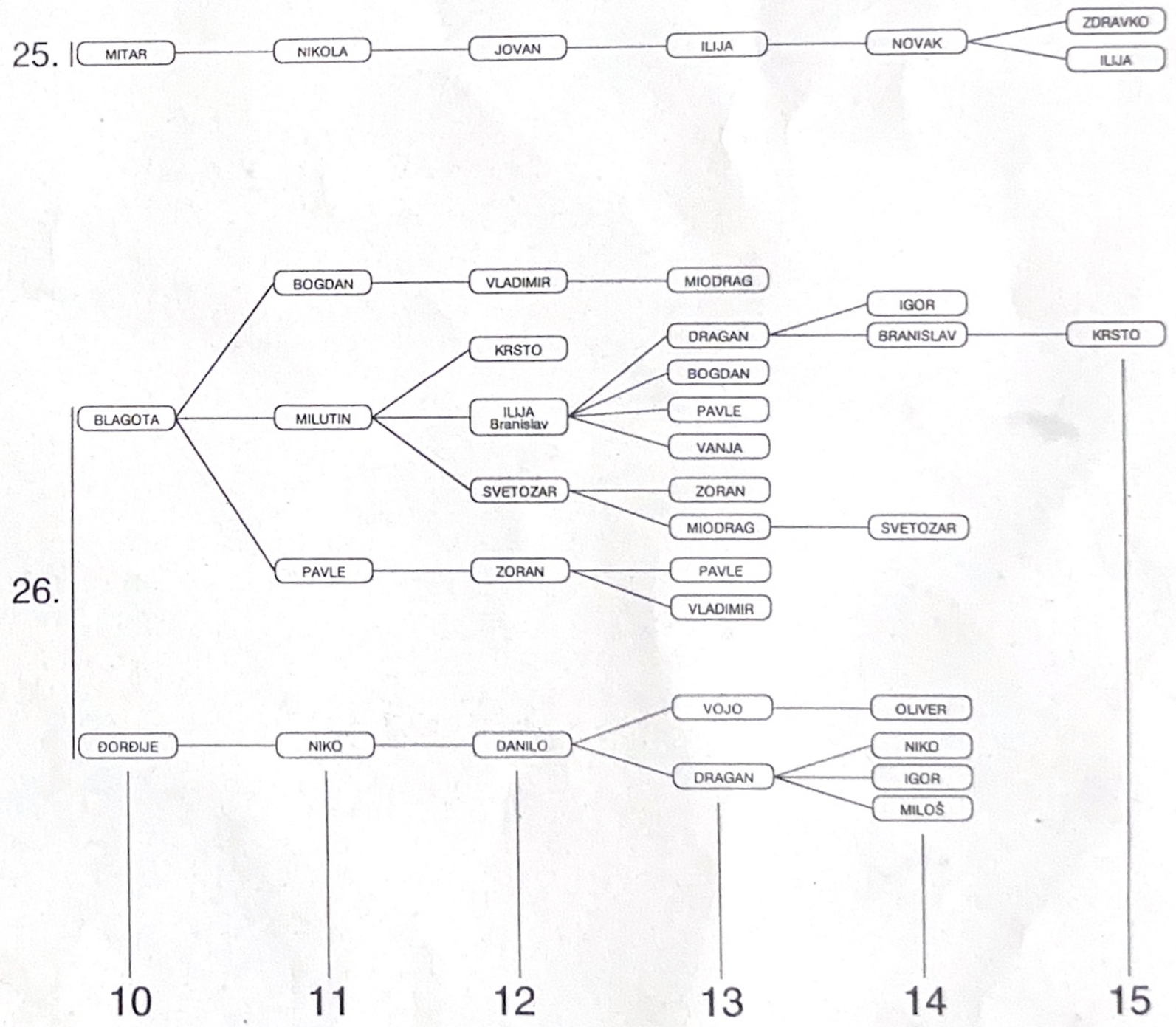

LITERATURA

— Bolica, M. OPIS SKADARSKOG SANDŽAKA, STARINE XII,
— Vešović, dr R. — J. V., PLEME VASOJEVIĆI, SARAJEVO, 1935,
— Dučić, St. ŽIVOT I OBIČAJI PLEMENA KUČI, Bgd, 1931.,
— ĐURĐEV, B., IZ ISTORIJE CRNE GORE, BRDSKIH I MALISORSKIH PLEMENA,
— ERDELJANOVIĆ, dr J., STARA CRNA GORA, Bgd. 1978 g., PLEME KUČI, Bgd. 1907.,
— IVANOVIĆ, R. B. PLEME KUČI, Rodoslov Drekalovića, Tgd, 1978.,
— ISTORIJA CRNE GORE 3/1, Tgd., 1978.,
— Jovanović, J. ISTORIJA CRNE GORE,
— Jovićević, A. RIJEČKA NAHIJA, Bgd. 1910.,
— Jokanović M. M. PLEME KUČI — Etnička istorija, Bgd. 1955.,
— Miljanov, M. SABRANA DJELA, Bgd. 1967.,
— Rašović, M. PLEME KUČI,
— Stanojević, Gl. CRNA GORA... Bgd. 1962.,
— Čubrilović, V. POSTANAK PLEMENA KUČI, Zb. Fil. fak. Bgd, knj. VII

SADRŽAJ

— Uvodna riječ 9
— Porijeklo Lakovića — Drekalovića 15
— Cucki Lakovići 25
— Medun 33
— Lakovići – ostali 45
— Neke zajedničke karakteristike 51
— Uslovi i način života:
  • stanovanje 73
  • način života 76
  • zanimanje 78
  • katun i planina 82
  • dopunska zanimanja 86
  • emigracija 87
— Osnovni porodični običaji:
  • rođenje 91
  • kumstvo 93
  • prosidba, uglava, svadba 96
  • Božić, krsna slava 104
— Pogrebni običaji 109
— Rodoslov, tabele:
  • matična tabela 114
  • ostale 115

— Literatura 126